

Globálne environmentálne problémy

Zuzana Kramárová

*Katedra ekosoziológie a fyziotaktiky,
PriF UK, Bratislava*

Človek - kľúčový druh, dominantný z hľadiska globálneho ekosystému

Globálne environmentálne problémy

□ Rast populácie *Homo sapiens*

- Produkcia odpadov (komunálny, toxický)
- Rast spotreby zdrojov (zvyšujúca sa spotreba tovaru a energie nesúvisí priamo s rastom populácie)

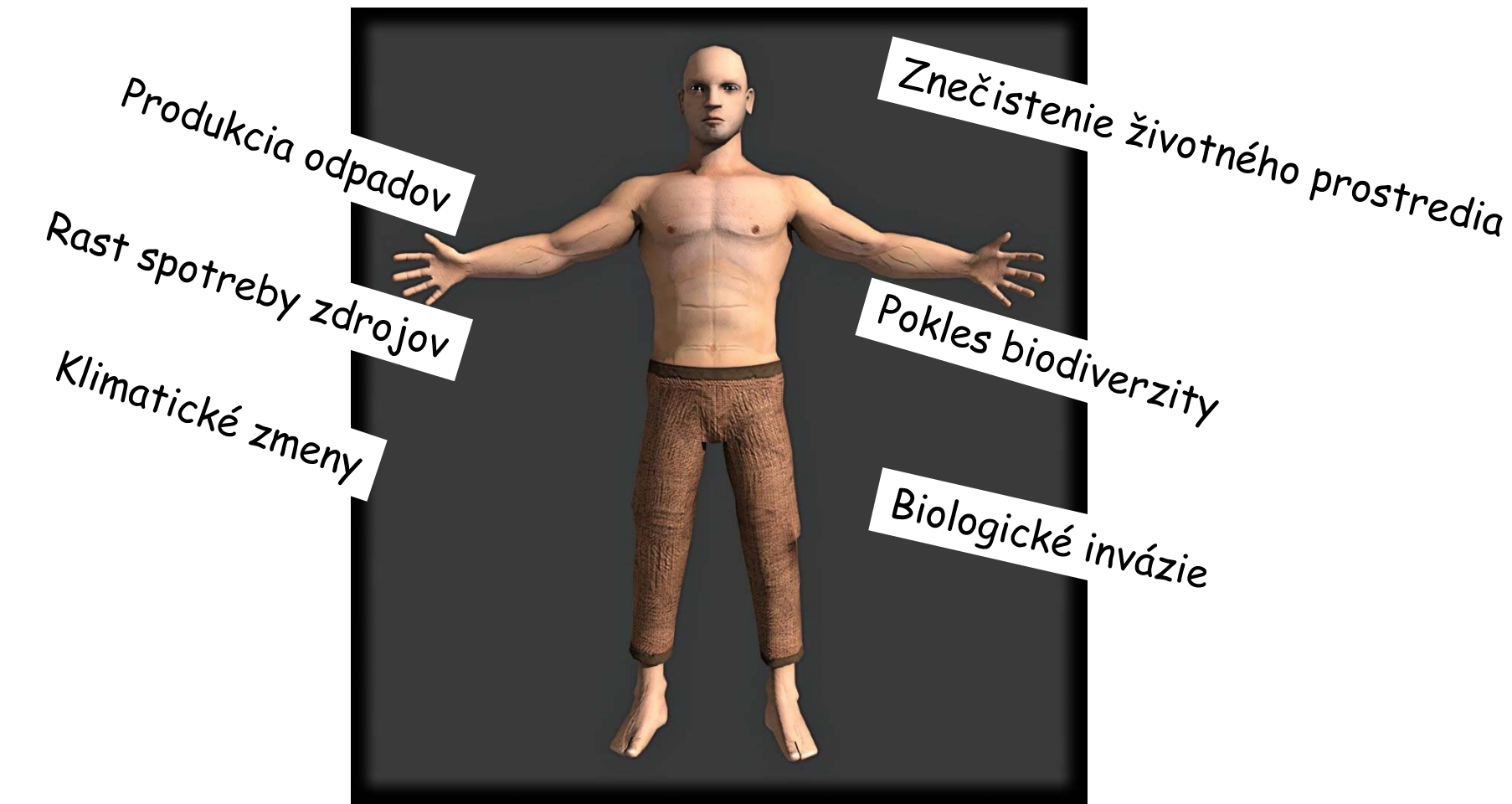
□ Klimatické zmeny

□ Znečistenie životného prostredia

□ Pokles biodiverzity

□ Biologické invázie

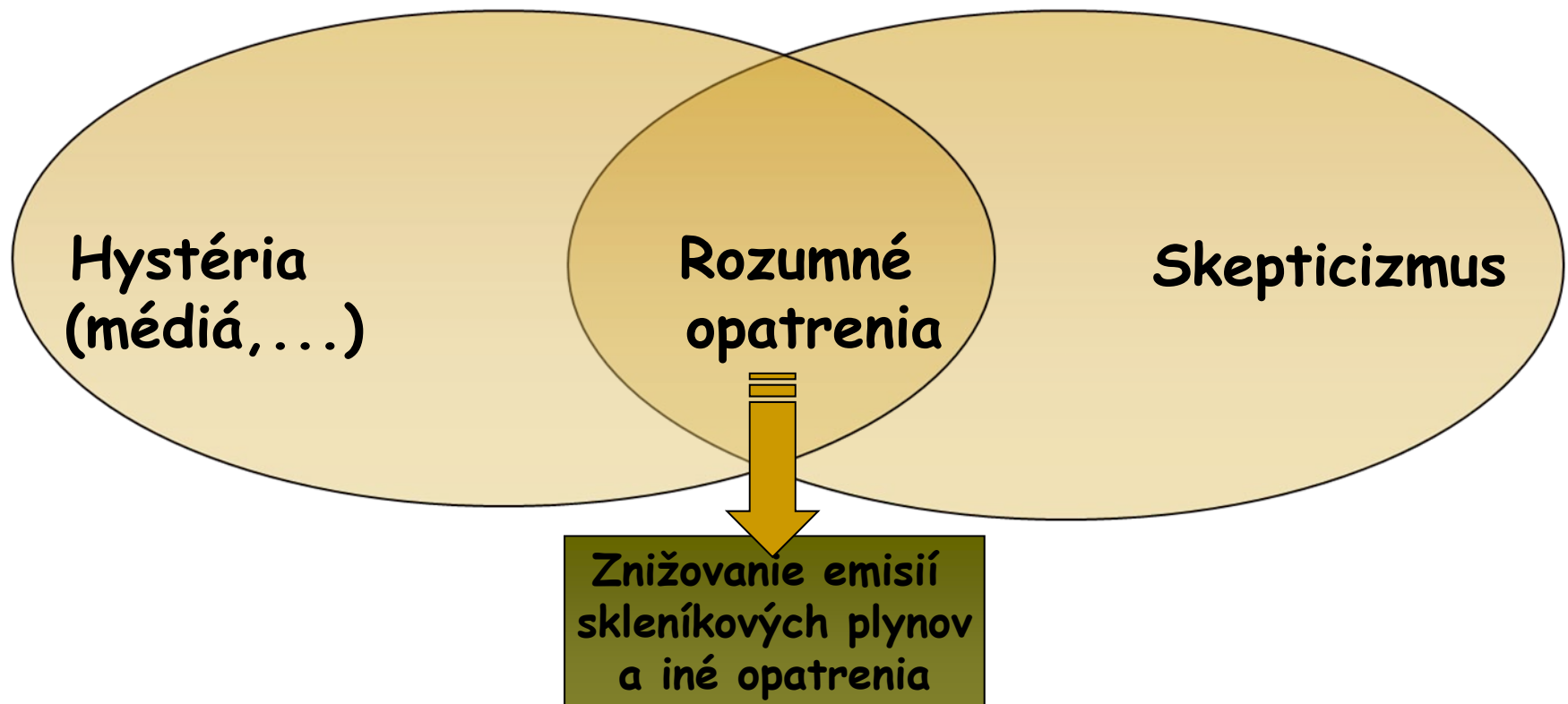
□ Voda

Za väčšinu environmentálnych problémov je zodpovedný človek

Klimatické zmeny

Zopár prehlásení

„Klimatická zmena predstavuje najvýznamnejšie a najrozsiahlejšie zlyhanie trhu vôbec.“

Sir Nicholas Stern, Head of the UK Government
Economic Service
and former World Bank Chief Economist, 2006

„Zmena globálnej klímy, spôsobená rastúcou antropogénnou emisiou skleníkových plynov je najvýznamnejší globálny environmentálny problém v doterajšej histórii ľudstva.“

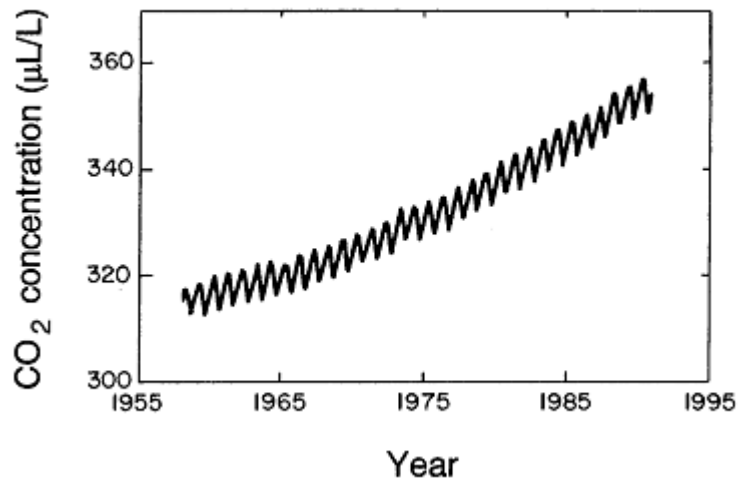
http://www.ekoskola.sk/en_go_slovensko.htm

„Zmena klímy je pre nás jednou z najväčších environmentálnych, sociálnych a ekonomických hrozieb. Otepľovanie klímy je nepochybné.“

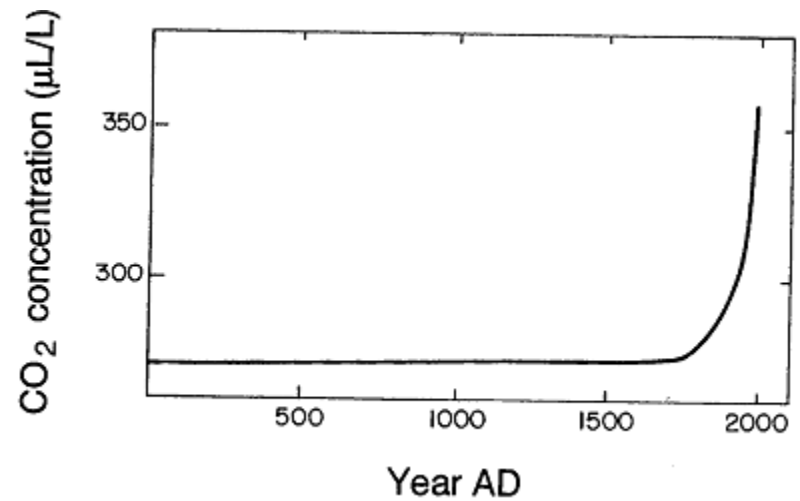
The Intergovernmental Panel on Climate Change
(IPCC)

Nesporné fakty

Produkcia CO₂

A

B

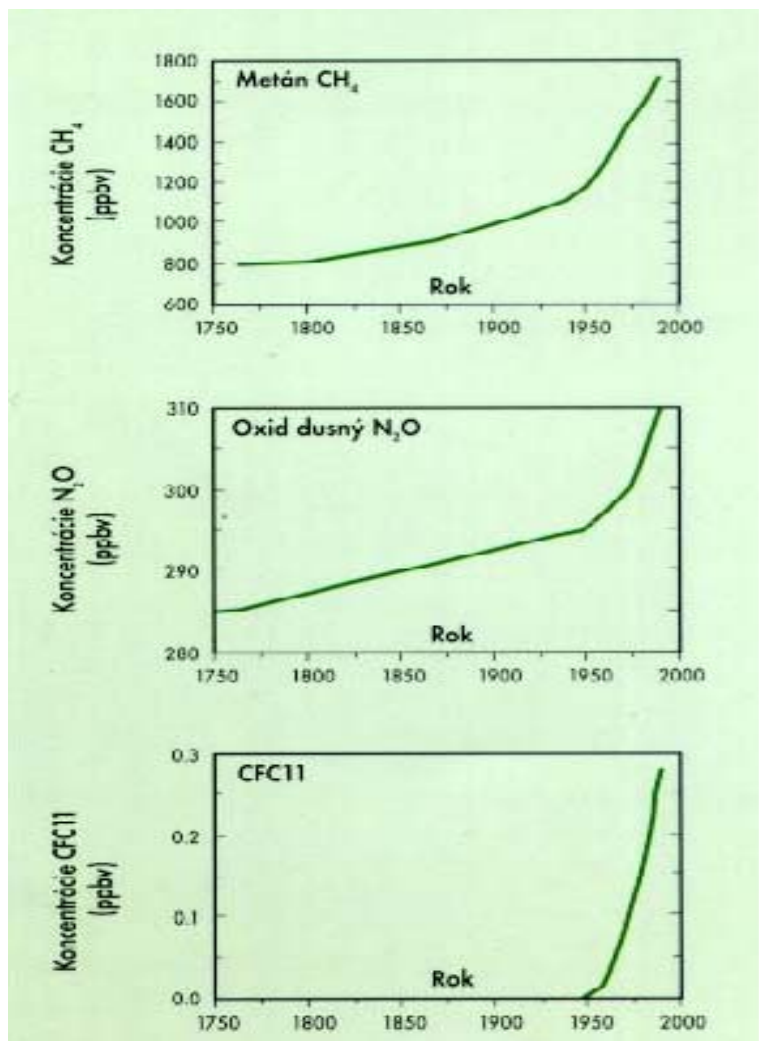
(Vitousek, 1994)

Vitousek (1994) vo svojej práci uvádza, že:

- ❑ Nesporne narastajú koncentrácie CO_2 , je to najlepšie zdokumentovaná globálna zmena (obr. A a B)
- ❑ Meranie koncentrácie CO_2 v atmosfére prebieha od roku 1957 (obr.A)
- ❑ Na základe koncentrácie CO_2 vo vzduchových bublinách ľadovcov Grónska a Antarktídy bolo dokázané, že do 19. storočia bola jeho koncentrácia viac menej konštantná (kolísanie glaciál, interglaciál) (obr.B)
- ❑ Hlavný zdroj - spaľovanie fosílnych palív
- ❑ Skleníkový efekt spôsobuje zvýšenie produktivity (zvýšená miera fotosyntézy) rastlín, čo vedie k zmene štruktúry spoločenstiev; Zvýhodnené rastliny sú schopné rýchleho rastu, znižuje sa koncentrácia živín v biomase - bylinožravce, menej výživná potrava

Iné plyny

Znečistenie životného prostredia

Anorganické znečisťujúce látky -
potenciálne toxické prvky (kovy, polokovy)

Organické znečisťujúce látky -
PAU, PCB a iné; 100 000 druhov
syntetických organických
zlúčenín

Zdroj

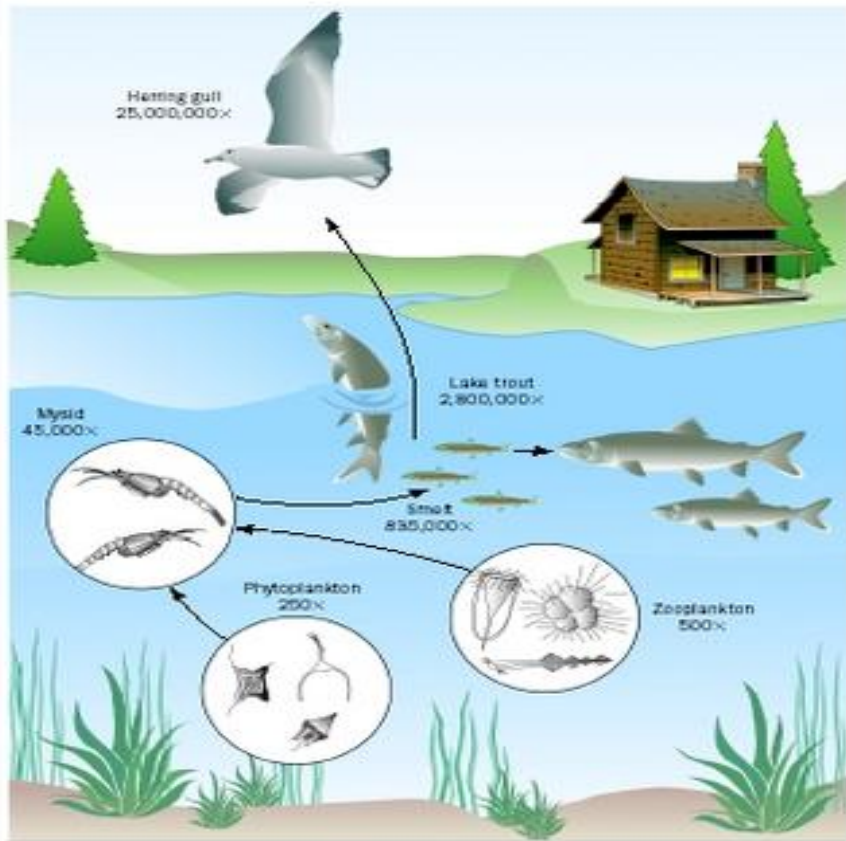
- Priemysel, spaľovanie fosílnych palív
- Poľnohospodárstvo
- Komunálny pôvod
- Lesné požiare
- Spaľovanie komunálneho odpadu

POPs - perzistentné organické polutanty

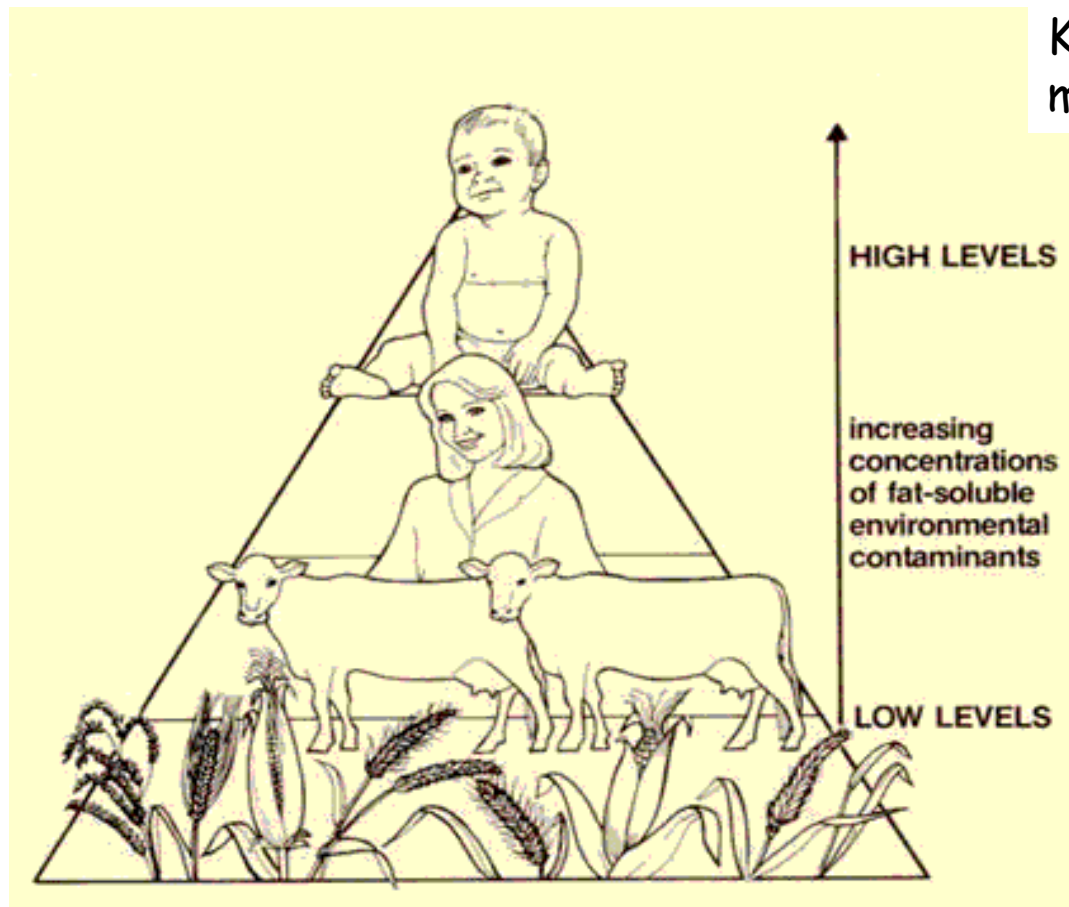
- Patria medzi ne najmä: PAU (polycyklické aromatické uhľovodíky), dioxíny, furány, PCB (polychlórované bifenyly) a pesticídy
- Môžu spôsobovať rakovinu, ochorenia kože, nervové a psychické poruchy atď.
- Môžu sa kumulovať v materskom mlieku a prenikat' do tela dojčiat
- Rezistencia v životnom prostredí

LAKE ONTARIO BIOMAGNIFICATION OF PCBs

Bioakumulácia a biomagnifikácia PCB

Kumulácia POPs v materskom mlieku a prienik do tela dojčiat

Biomagnification through the Food Chain

<http://www.nealhendrickson.com/mcdougall/2004nl/040825Biomagnification3.gif>

Najdôležitejšie zdroje kontaminácie na Slovensku

Banská činnosť

Baňa Bankov

Spaľovanie fosílnych palív

Zemianske Kostol'any
(Elektrárneň)

Odkalisko

Pretrhnutie hrádze s
popolčekom (1965)

Súčasný stav

Hutníctvo kovov

Odkalisko hlinikárne ZSNP, a.s.

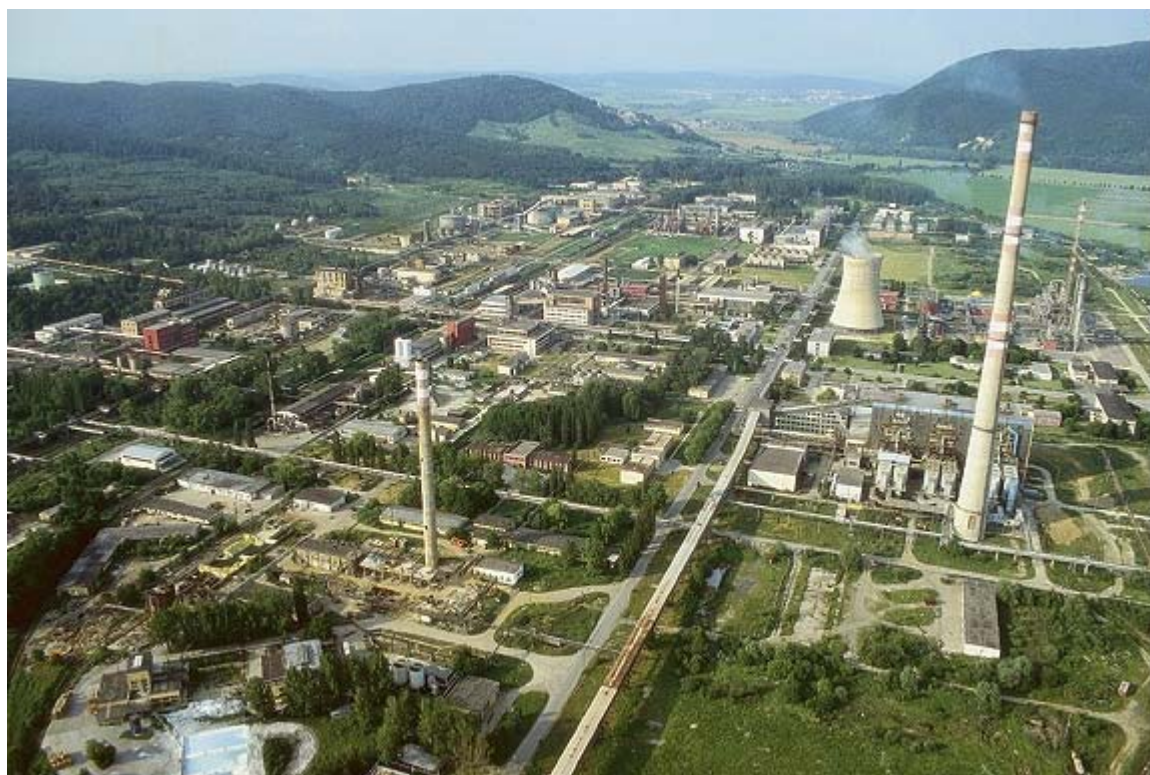

Odpadové hospodárstvo

Duslo - spaľovňa
nebezpečných
odpadov

Strojárstvo, stavebníctvo a chemický priemysel

Chemko Strážske (PCB)

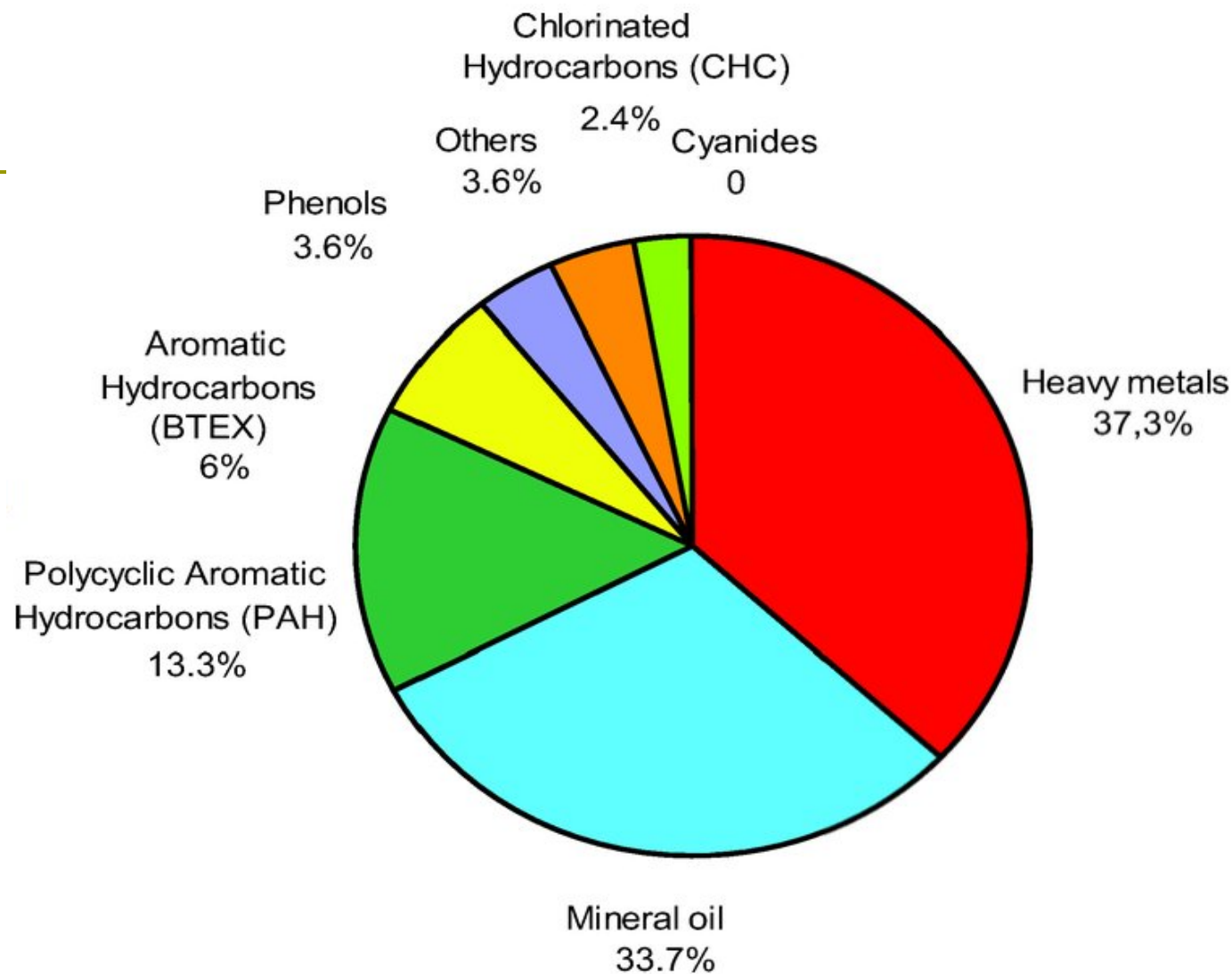
Ďalej

- Poľnohospodárstvo
- Rafinérie, čerpace stanice
- Vojenské základne
- Prevádzky železníc

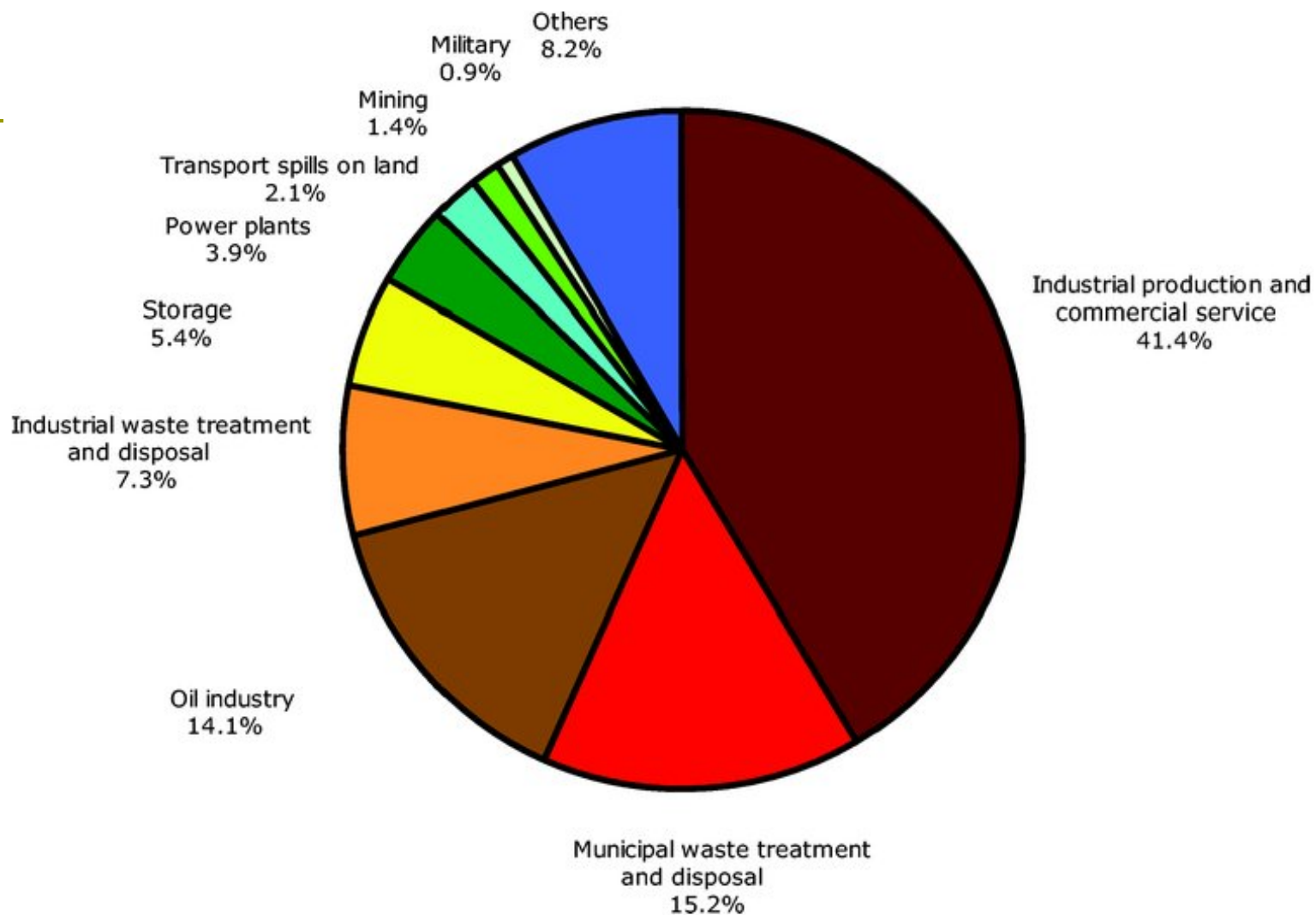
Najdôležitejšie stresory životného prostredia Slovenska

- Indikatívne katióny a anióny (amónium, dusičnany, chloridy, fluoridy, sírany a kyanidy)
- Mikrobiologické znečistenie
- Eutrofizujúce látky (fosfáty, nitráty, draslík)
- Potenciálne toxické stopové prvky
- POPs

Prehľad kontaminantov ohrozujúcich pôdu a podzemnú vodu v Európe

Podiel jednotlivých ľudských aktivít na kontaminácii pôdy

Pokles biobiodiverzity

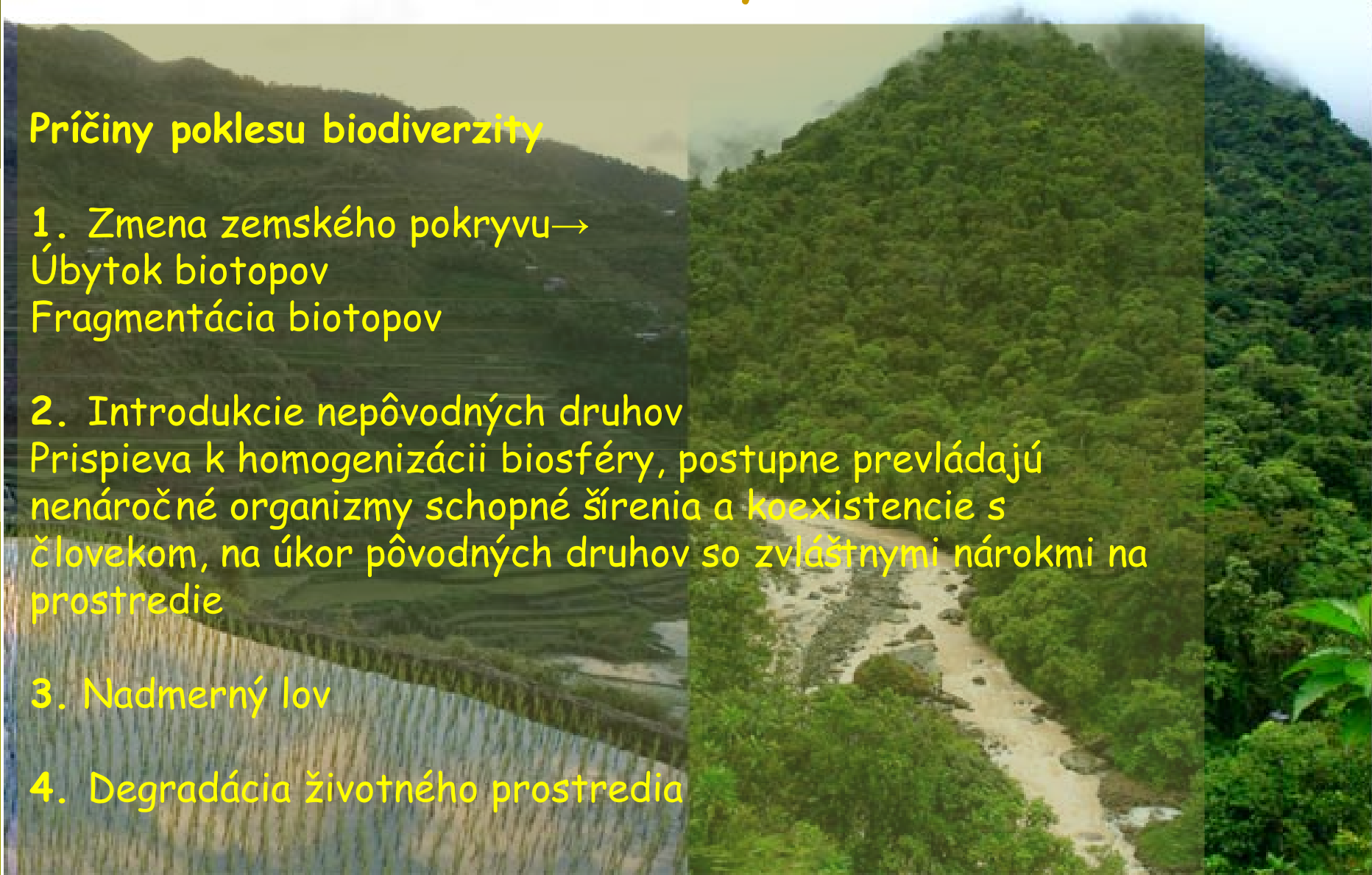
Príčiny poklesu biodiverzity

1. Zmena zemského pokryvu →
Úbytok biotopov
Fragmentácia biotopov

2. Introdukcie nepôvodných druhov
Prispieva k homogenizácii biosféry, postupne prevládajú
nenáročné organizmy schopné šírenia a koexistencie s
človekom, na úkor pôvodných druhov so zvláštnymi nárokmi na
prostredie

3. Nadmerný lov

4. Degradácia životného prostredia

1. Zmena zemského pokryvu

➤ **Odlesňovanie**

- Klimatické
- Ekologické dôsledky

➤ **Úbytok biotopov**

- **Fragmentácia** (rozdrobovanie) biotopov - je proces (alebo stav), pri ktorom je pôvodný biotop delený na viacero menších častí za súčasného zníženia ich celkovej rozlohy

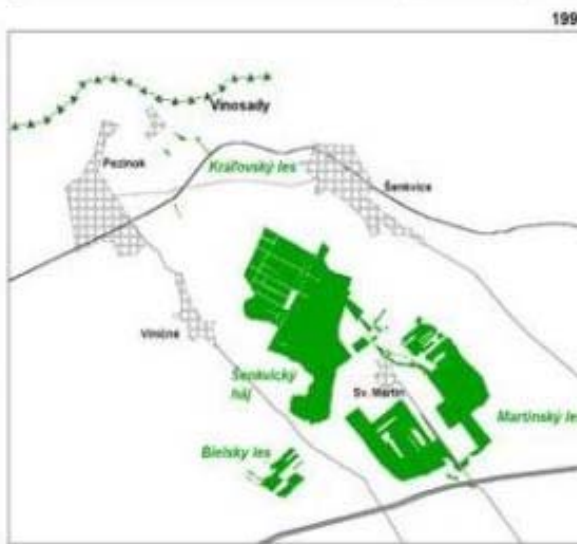
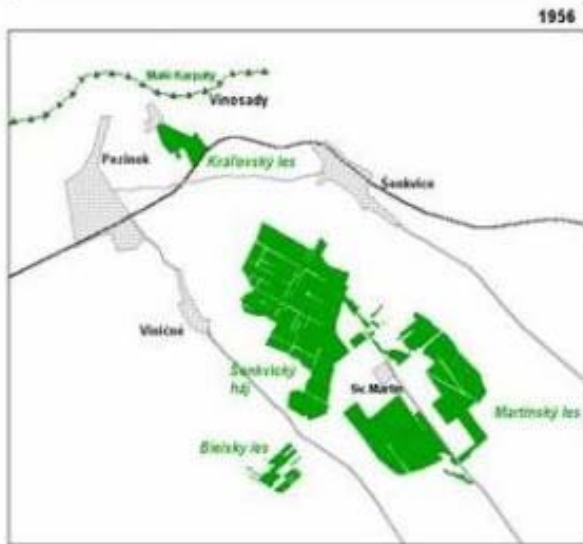
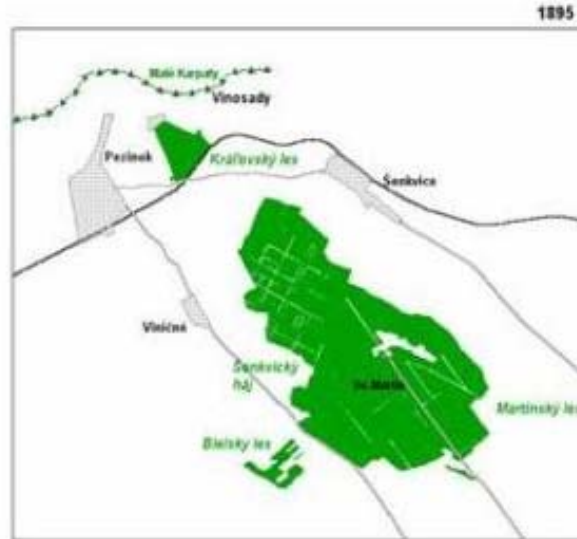
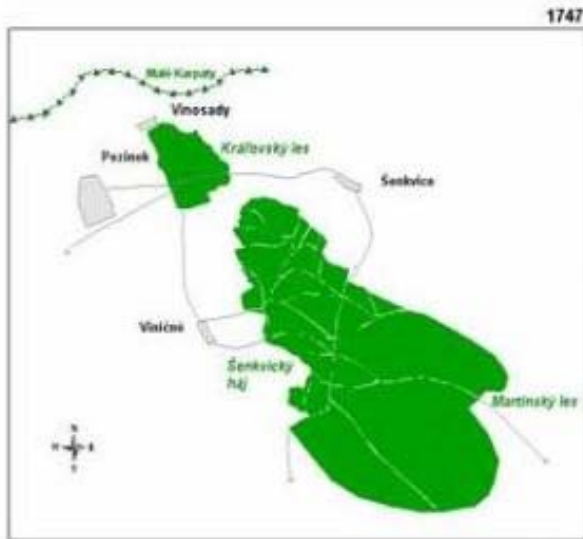

Fragment lesa v poľnohospodárskej krajine

Foto Ružičková, J., 2005

http://www.enviro-edu.sk/?page=krajina/fragmentacia_krajiny

Postup fragmentácie lesov v južnej časti Trnavskej pahorkatiny: Šenkvičky háj, Martinský les a Kráľovský les v r. 1747 – 1999 (Ružičková, 2003)

Invázia????

Invázne druhy v médiách

Agresívny druh mravca zaplavuje Európu | Zoológia | veda.sme.sk - Mozilla Firefox

Súbor Upraviť Zobrazit' História Záložky Nástroje Pomocník

http://veda.sme.sk/c/4204497/agresivny-druh-mravca-zaplavu-je-europu.html

ICQ "invázny druh" Search invázny druh

Gmail - Doručená pošta (101... EP Water pollution - Waste wat... Prelož "roughness" do sloven... YouTube - Katie Melua - 'If Y... Agresívny druh mravca ...

Agresívny druh mravca zaplavuje Európu

REGENSBURG, SAN FRANCISCO. Agresívny druh mravca sa začal rýchlo šíriť po Európe. Je len otázka času, kým sa invázny druh záhradného mravca dostane do záhrad a parkov v Nemecku, Británii a Škandinávií a spôsobí tam obrovské škody, uviedla Sylvia Cremerová z univerzity v nemeckom Regensburgu v článku v americkom odbornom časopise PLoS ONE.

Druh mravca, odborne pomenovaný *Lasius neglectus*, objavili v roku 1990 v Maďarsku. Podľa vedcov ide o odnož druhov, ktoré sa vyskytujú v oblasti Čierneho mora.

Medzičasom sa vyskytli ďalšie kolónie *L. neglectus* v rôznych európskych krajinách, videli ich aj pri Paríži a Varšave. V Nemecku po prvý raz našli tohto mravca pred ôsmimi rokmi v Jene.

Úspech nového druhu spočíva podľa Cremerovej v osobitnej sociálnej štruktúre. "Nováčikovia" sa pária priamo v mravenisku, zatiaľ čo "domáce" mravce sa pária s jedincami z okolitých mravenísk. Ďalší rozdiel je ten, že mraveniská dovlečeného druhu medzi sebou nekonkurujú pri hľadaní potravy. Vedci tiež zistili, že hustota výskytu jedincov nového druhu na malom priestore je oveľa vyššia.

utorok 2. 12. 2008 16:59 | Copyright © TASR 2008
© 2008 Petit Press. Autorské práva sú vyhradené a vykonáva ich vydavateľ. Spravodajská licencia vyhradená.

inercia - kontextové odkazy ETARGET [pridať inzerát](#)

EÚ liberáli za Z. Martinákovou
Z. Martináková môže byť prvou liberálnou prezidentkou v EÚ, Kristina Ojuland

NAJČITANEJŠIE

4 hodiny 24h 3dni 7dni

1. Pluto má ovzdušie (teplotne) naopak 2 332
2. Keplerov ďalekohľad bude hľadať Zemi podobné planéty 1 074
3. V tesnej blízkosti Zeme preletel obří balvan 448
4. Nepite víno, radia Francúzi 217
5. Zemské vnútro skrýva mnohé tajomstvá 154
6. Lekár odhalil novú chorobu spôsobenú hraním na PlayStation 144
7. V Antarktíde našli Alpy 130
8. Možno existuje miliarda planét podobných Zemi 110
9. Pralúdia spred poldruha milióna rokov chodili ako my 108
10. V mori žije poskakujúca ryba 106

Reklama

Matrac HYDROLATEX s kokosovým jadrom už od 213€,- Garancia najlepšej ceny!

start ICQ Library Agresívny druh ... Microsoft Of ... ekologia Adobe Reader - ... SK 19:09

Der Standard: Invázny slizovec iberský sa už rozširuje aj na Islande

Reykjavík/Viedeň 1. augusta (TASR) - Pre slizovca iberského, ktorý pôvodne nachádzal ideálne prostredie na Pyrenejskom polostrove a v južnom Francúzsku, odkiaľ sa postupne rozšíril do ďalších oblastí starého kontinentu, sú už vytvorené vhodné podmienky aj na Islande.

V hlavnom meste krajiny Reykjavík sa tento nahý ulitník objavil po prvý raz pred piatimi rokmi, jeho výskyt sa však podarilo obmedziť len na túto aglomeráciu.

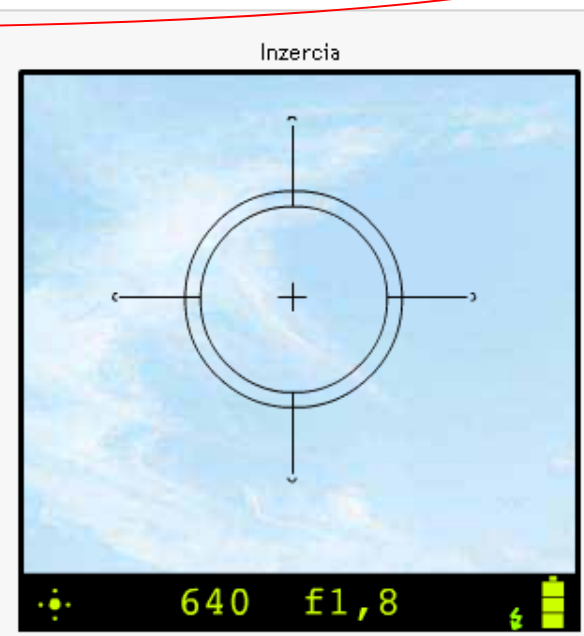
Všežravý invázny druh mäkkýša, ktorého výskyt kdekoľvek predstavuje značný hospodársky problém, pretože zožerie prakticky čokoľvek jedlé, sa však v uplynulých dňoch po prvý raz objavil aj v inej oblasti Islandu, na západe ostrova.

Zoológovia sa obávajú, že jeho napredovanie v tejto severskej krajine, kde sa v dôsledku globálneho otepľovania vytvorili podmienky vhodné na jeho existenciu, už nemožno zastaviť, píše viedenský denník Der Standard.

Na Slovensku sa dlhší čas malakológovia nahým ulitníkom priveľmi nevenovali, prvé garantované informácie o výskyte tohto druhu u nás pochádzajú až z roku 1992. V susednom Maďarsku zaznamenali prvý výskyt slizovca iberského v okolí mesta Šopron už v roku 1985. Aj v ČR sa tento ulitník stal v poslednom desaťročí nočnou morou predovšetkým záhradkárov.

piatok 1. 8. 2008 11:12 | Copyright © TASR 2008

© 2008 Petit Press. Autorské práva sú vyhradené a vykonáva ich vydavateľ. Spravodajská licencia vyhradená.

NAJČITANEJŠIE ZO ZAHRANIČIA

4 hodiny 24h 3dni 7dni

1. Obama odtajnil prešľapy Bushovej administratívy 7 922
2. Kríza položila prvé veľké noviny 4 827
3. Sarkozy si v rozhovore pomyšľal Slovensko a Slovinsko 4 395

Nepôvodné druhy

---

sú také, ktorých pôvodný areál
rozšírenia je iný ako terajší

invázne druhy -
schopné prudko
expandovať

neinvázne druhy

Invázne druhy

Druh je považovaný za invázny, ak:

- ❑ bol do lokality, územia alebo regiónu, kde sa predtým prirodzene nevyskytoval, **zavlečený ľudskou činnosťou**
- ❑ bez intervencie človeka má schopnosť vytvoriť v novom prostredí životaschopnú populáciu schopnú reprodukcie
- ❑ v nových podmienkach sa správa ako **škodca** a ohrozuje tým existenciu miestnych druhov

Invázne druhy

Druh je považovaný za invázny, ak:

- a existuje predpoklad, že svojou prítomnosťou spôsobí **ekonomické straty**, bude mať negatívny dosah na stav životného prostredia alebo zdravotný stav obyvateľstva
- je charakteristický **intenzívnym osídľovaním**
- spôsobuje zmeny v druhovom zložení ekosystémov

Dôsledky invázií

Environmentálne

Zdravotné

Ekonomické

Environmentálne

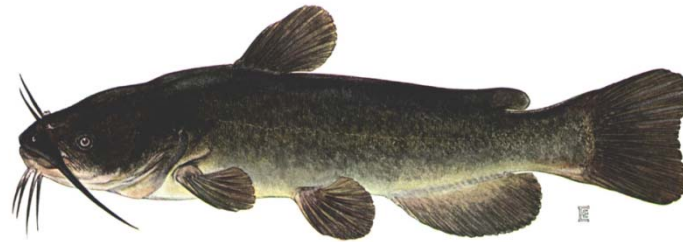
- menia úlohu pôvodných druhov
- znižujú početnosť pôvodných druhov a vytlačujú ich
- spôsobujú vymieranie pôvodných druhov
- krížia sa s domácimi druhmi a ohrozujú ich genetickú štruktúru
- menia štruktúru spoločenstiev
- môžu zmeniť obeh živín, vodný režim, energetickú bilanciu

Ekonomické

- sťažujú údržbu komunikácií,
- sťažujú údržbu vodných tokov a vodných diel,
- znižujú kvalitu rekreačných oblastí,
- spôsobujú straty na poľnohospodárskej produkcii

Invázny druh

Predátor
(*Ictalurus nebulosus*)

Kompetícia
(*Ictalurus nebulosus*)

Prenášač parazitov a chorôb
(*Bemisia tabaci*)

Ako sa šíria?

Prirodzený rozptyl

pomalý proces, ťažko dochádza k prekročeniu biogeografických hraníc

Šírenie antropogénou činnosťou

domestikácia, vypúšťanie do voľnej prírody za účelom lovu, únik zo zajatia (kožuštinové farmy, obchod so zvieratami)

Delenie introdukcie podľa spôsobu šírenia

Úmyselná

- *Potrava pre ľudí*
- *Introdukcia ako prostriedok biologickej kontroly*
- *Okrasné zvieratá a škodcovia*

Neúmyselná

- *Doprava*
- *Uniky*

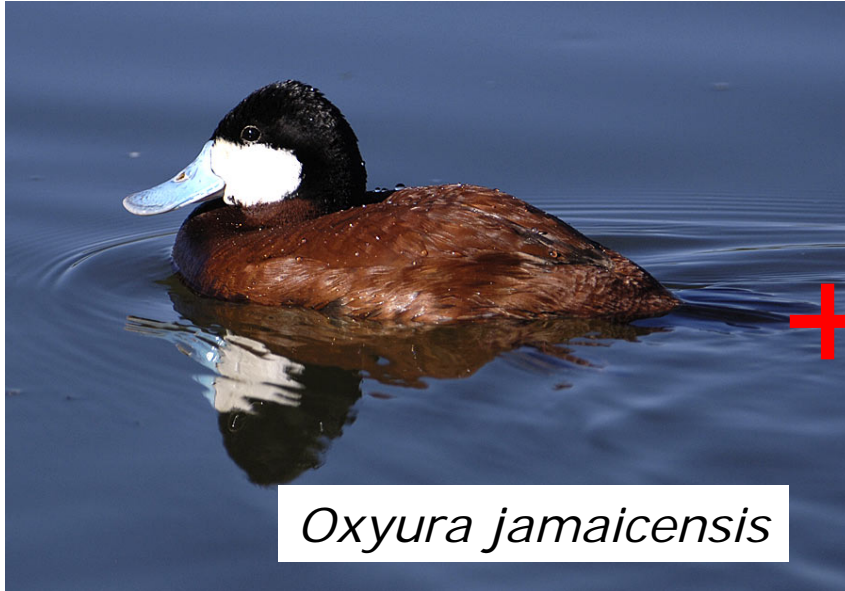

Úmyselná introdukcia

□ Potrava pre ľudí

- *Distribúcia domestikovaných zvierat* - Kôň domáci/obyčajný, hovädzí dobytok, Ovca domáca, somár, Koza domáca, Sviňa domáca, mačka, pes; niektoré patria medzi 100 NIDS; hostitelia a prenášače mnohých parazitov a chorôb, zaznamenaný prenos na príbuzné divožijúce druhy
- *Vypúšťanie zvierat za účelom lovu* - napr. vysoká zver; Jeleň sika (*Cervus nippon*) prenáša hlístovca (*Asworthius sidemi*), týmto parazitom bolo nakazených 100% poľskej populácie Zubra hrivnatého (*Bison bonasus*)
- *Vypúšťanie rýb a iných živočíchov* - Pstruh dúhový (*Oncorhynchus mykiss*)

-
- Introdukcia ako prostriedok biologickej kontroly - Hranostaj čiernochvostý (*Mustela erminea*)
  - Okrasné zvieratá a škodcovia - CITES - kontrola svetového obchodu s ohrozenými druhmi živočíchov a rastlín; na druhy neohrozené sa pravidlá a reštrikcie nevzťahujú, obchod s mnohými inváznymi/potenciálne inváznymi druhmi sa tak stáva jednoduchší; druh Potápnica bielo hlavá (*Oxyura leucocephala*) je v Európe ohrozovaná americkým druhom Potápnicou bielolícou (*Oxyura jamaicensis*)

Oxyura jamaicensis

Oxyura leucocephala

Plodné potomstvo

Bližko vyhynutia

Neúmyselná introdukcia

□ Doprava ako prostriedok neúmyselnej introdukcie

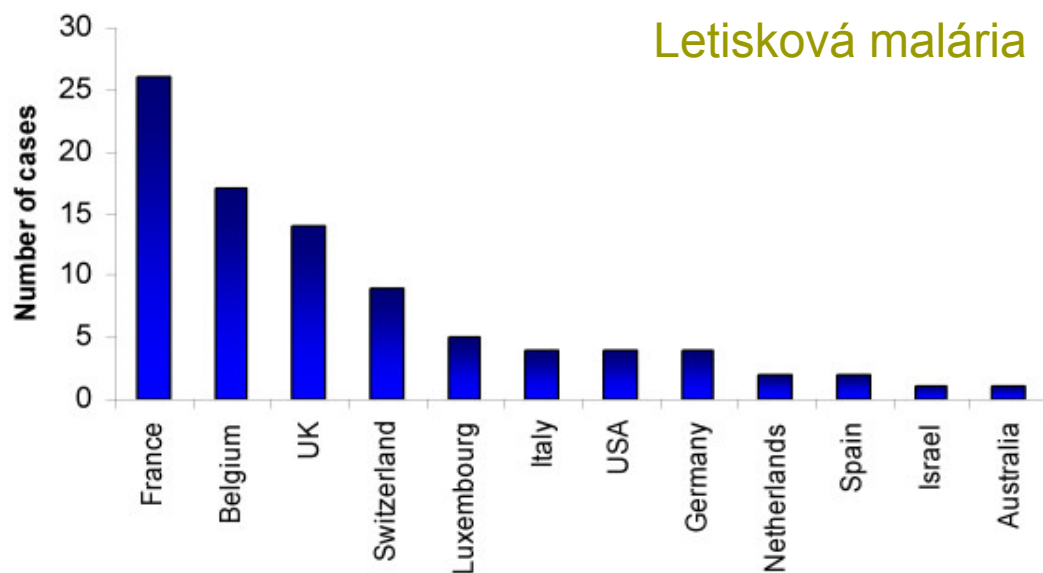
- *Rôzne vozidlá a lietadlá* - komár *Aedes albopictus* a iné druhy komárov - letisková malária; Ploskáčik pagaštanový (*Cameraria ohridella*)

Prenášač
horúčky
Dengue,
„West Nile
virus disease“

Letisková malária

<http://www.malariajournal.com/content/5/1/57/figure/F2?highres=y>

Table 2. Countries in which confirmed or probable cases of airport malaria have been reported, 1969–August 1999

Country	Period					Total
	1969–77	1978–86	1987–95	1996–98	1999	
France	9	3	11	3	–	26
Belgium	0	9	7	1	–	17
Switzerland	3	0	5	1	–	9
United Kingdom	4	3	0	7	–	14
Italy	0	1	3	0	–	4
USA	0	0	3	1	–	4
Luxembourg	–	–	–	2	3	5
Germany	0	0	2	1	1	4
Netherlands	0	2	0	0	–	2
Spain	0	1	1	0	–	0
Israel	0	0	0	1	–	1
Australia	0	0	0	1	–	1
Total						89

<http://www.scielo.org/img/revistas/bwho/v78n8/08t2.gif>

Krajiny v ktorých boli hlásené potvrdené alebo pravdepodobné prípady letiskovej malárie

Ploskáčik pagašťanový
(*Cameraria ohridella*)

Pagašťan konský -
tiež invázny druh

- defoliácia (opadávanie listov)
- v priebehu 15 rokov sa z Macedónska rozšíril do celej Európy
- rozšírenie pozdĺž transportných trás (cestné komunikácie - hlavné ťahy, mestské oblasti)

Pagašťan konský
(*Aesculus hippocastanum*)

Transport rastlinného materiálu - pestovanie niekoľkých významných druhov obilia po celom svete viedlo k distribúcii na nich viazaných škodcov (hmyz - hlavne chrobáky); Pásavka zemiaková (*Leptinotarsa decemlineata*)

Krajská komise pro boj proti americkému brouku
v Karlových Varech

Zn.: IX-623.3 - 1952

Karlovy Vary, 7. července 1952

Vyhláška

Krajská komise pro boj proti americkému brouku v Karl. Varech
vyhlašuje dne

19. července 1952

celokrajskou generální hledačku na největšího škůdce našeho
hospodářství

amerického brouka

Jest vlasteneckou povinností každého občana zúčastnit se této
celokrajské hledačky, aby americký brouk - posel amerického impe-
rialismu byl v našem kraji zničen a zabráněno mu jeho další šíření
do východních krajů a k našim východním spojencům.

Sraz všech hledačů jest v 15 hodin před MNV a v městech
na určených seřadistích.

Krajský zmocněnec pro potírání amerického brouka:

Beneš Josef, v. r.

Státní tiskárna, v. p., ústředí, K. Vary

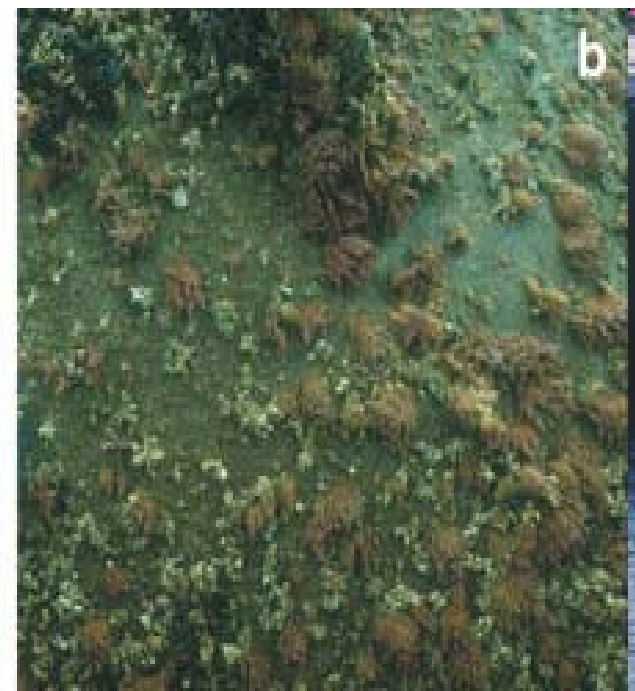
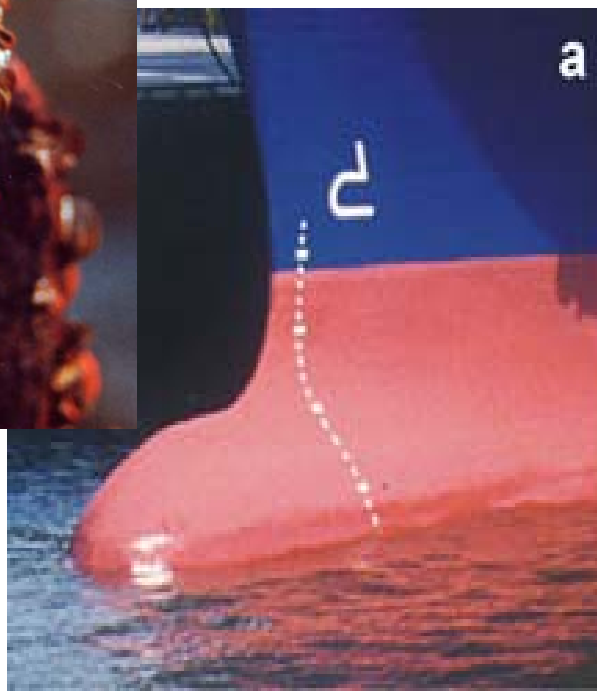

Plavebné cesty a lodná doprava - budovanie kanálov a iných plavebných ciest za účelom skracovania trás, umožňuje organizmom prekročiť biogeografické hranice rozšírenia; Potkan hnedý (*Ratus norvegicus*); Myš domová (*Mus musculus*);

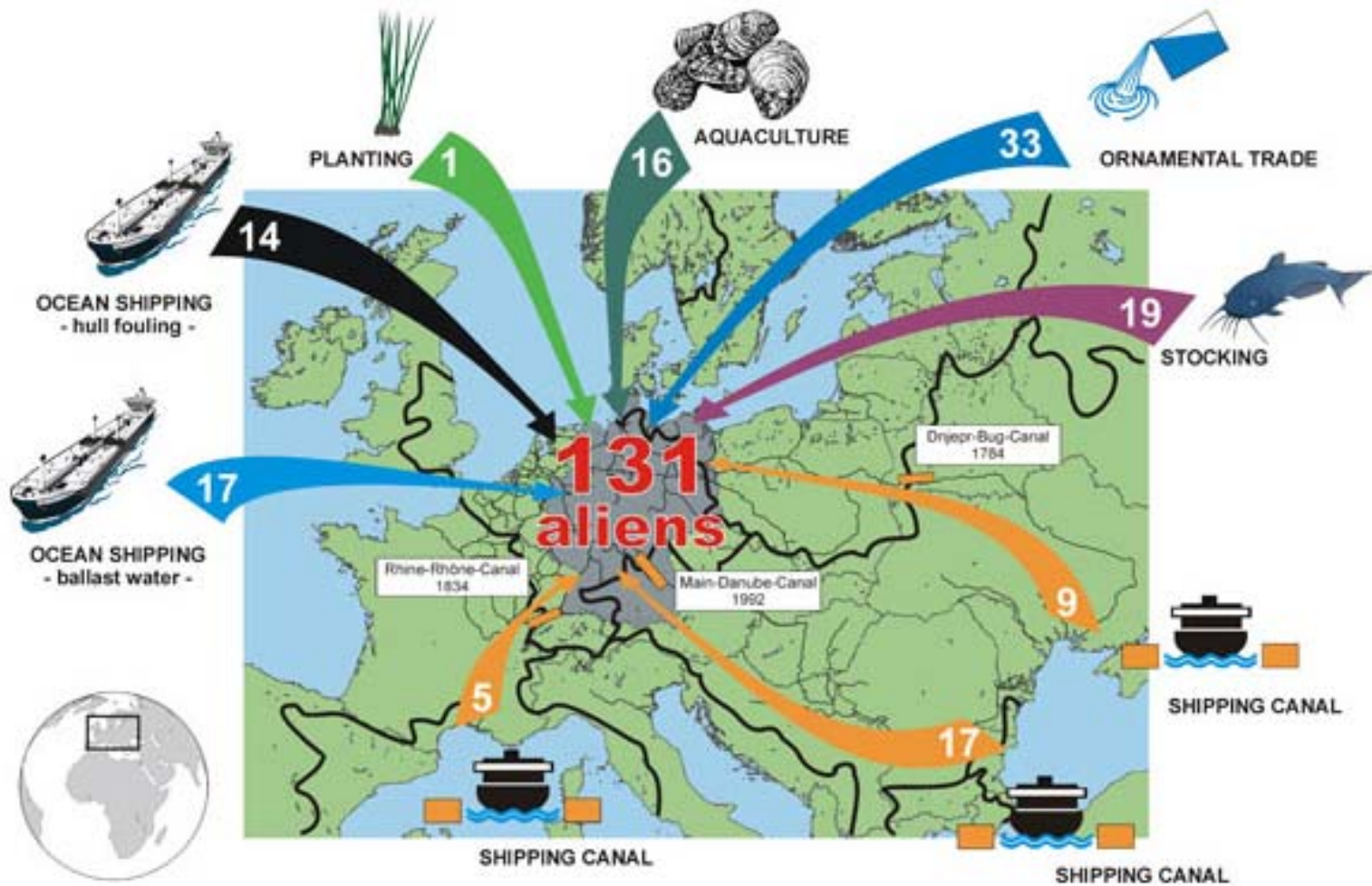

Kopýtko prirastené (*Dreissena polymorpha*)
- obrastanie trupu lode → distribúcia

Vektory rozširovania mimo prirodzený areál

- Úniky - zvieratá z kožušinových fariem, domáce zvieratá úžitkové a neúžitkové; zvieratá môžu byť niekedy vypustené úmyselne, s cieľom „obohatiť“ prostredie, úniky pri vojnových konfliktoch;

- Nutria riečna (*Myocastor coypus*)
- Psík medvedíkovitý (*Nyctereutes procyonoides*)
- Ondatra pižmová (*Ondatra zibethicus*)
- Medvedík čistotný (*Procyon lotor*)

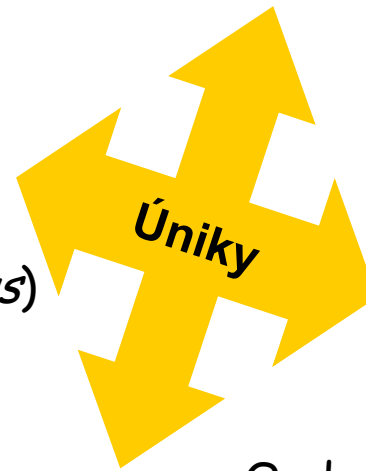

Nutria riečna (*Myocastor coypus*)

Psík medvedíkovitý (*Nyctereutes procyonoides*)

Ondatra pižmová (*Ondatra zibethicus*)

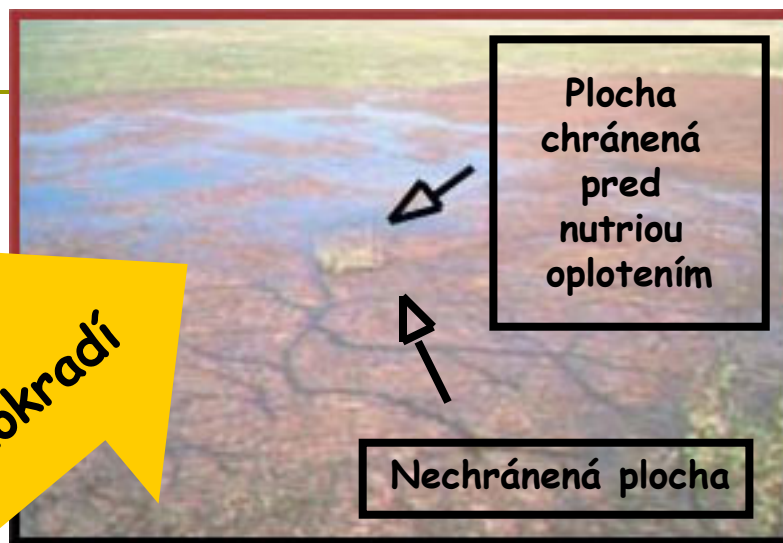
Medvedík čistotný (*Procyon lotor*)

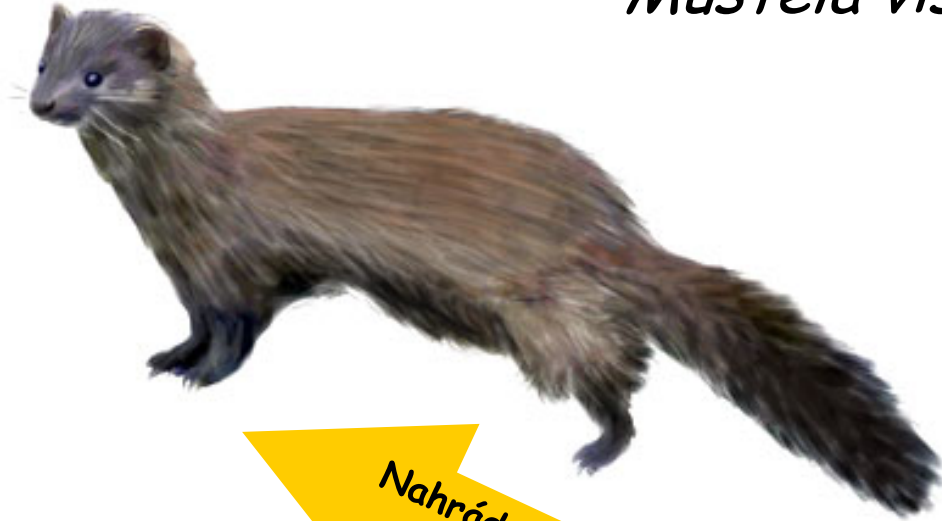
Nutria riečna (*Myocastor coypus*)

Ničenie mokradí

Mustela vison

Mustela lutreola

Nahrádzanie pôvodného druhu *M. lutreola*
nepôvodným druhom *M. vison*

Thomas Austin "The introduction of a few rabbits could do little harm and might provide a touch of home, in addition to a spot of hunting."

Austrália

Pôdna erózia – zajace sa živili semenami rastlín spevňujúcich pôdu

Niekoľko ďalších príkladov invázy druhov

Invázia - Časopis Poľovníctvo a rybárstvo - Mozilla Firefox

Súbor Upraviť Zobrazit' História Záložky Nástroje Pomocník

http://polovnictvo.pluska.sk/polovnictvo-a-rybarstvo/rybar/ryby-pred-objektivom/2009/invazia.html

Najobľúbenejšie Ako začať Prehľad správ UNC Library home Služba Gmail: E-mail o... SME.sk | denník SME -...

miniinova "výskum invázy rýb ni... Go Categories Upload Community My Mininova Snotr Latest 5°C

Invázia - Časopis Poľovníctvo a r... Výsledky hľadania služby Google Image...

postat' vytlačiť diskutujte napíšte nám Hodnotenie: *****

- Aktuality
- Polovnícka prax
- Lov a spoločnosť
- Zver
- Kynológia
- Život v revíroch
- Z lesov, polí a lúk
- Lovecké potreby
- Poradňa
- Na hubách
- Video

RYBÁRSTVO

- Aktuality
- Praktický rybolov
- Život pri vode
- Ryby pred objektivom**
- Zo sveta
- Z našich revírov
- Rybárske potreby
- Poradňa
- Mokrý príbeh
- Varené a pečené

Invázia

01.05.2009

Malí votrelci ťahajú hore Dunajom z juhovýchodnej Európy ohrozujú aj našu ichtyofaunu.

Vlani uprostred vrcholiaceho leta bol mojím najčastejším úlovkom na Dunaji poníže Starého bratislavského mosta malý hnedastý exot, ktorého som nevedel s istotou zaradiť. Chránený býčko rúrkonosý, nazývaný v staršej literatúre škrvnitý, to nebol. Škrvny síce mal, ale akési iné, než sú vyobrazené v atlase rýb. A rúrky na nose som takisto nevidel. Že by išlo o býčka hlavatého? Hlavu mal v pomere k telu skutočne dosť veľkú, ale čo tá škrvna na chrbtovej plutve? Ťažko povedať...

„Osladená“ rybačka

Bezpečne som vedel iba to, že hnevať sa mám na rybu z čeľade býčkovitých (Gobiidae). Nech som totiž nahodil čokolívek, malú kocku syra, chumáčik kostnáčikov, hnojového červa alebo vlastnoručne umiesnené cesto s rybacou či syrovou vôňou, po chvíli bol na háčiku býčko. Ešte pred pár rokmi na tých istých miestach takto žantili hrebeňáčky. Celý týždeň mi časté zábery býčkov „osládzali“ rybačku podobne, ako ma na Chorvátskom ramene už roky obšťastňujú húfy sumčiekov hnedých. Na štrkoviskách zasa vedľa takto „spestriť“ zábavu pri vode slnečnice pestré.

Meno... OK

Registrácia
Zabudnuté heslo

VIDEO VŠETKY

Hetrik Bratislavčanov

Všetky videá

AKTUÁLNE VYDANIE

start

Invázia - Časopis Poľ... Skype™ - zusa_kram... 2 Windows Explorer BS.Player PRO uni 3 SK 21:16

Čel'ad' býčkovitých (Gobiidae)

SPÄŤ NA SME.SK

VYTLAČIŤ POŠLITE E-MAILOM DISKUTUJTE PRIDAŤ NA VYBRÁLI SME.SK UPOZORNITE NA CHYBU

- TITULKA
- MESTSKÉ ZÁSADY
- BRATISLAVA
- ČUNOVO
- DEVÍN
- DEVÍNSKA NOVÁ VES
- DÚBRAVKA
- JAROVCE
- KARLOVA VES
- LAMAČ
- BÝVANIE
- NOVÉ MESTO
- PETRŽALKA
- PODUNAJSKÉ BISKUPICE
- RAČA
- RUSOVCE
- PUŠČINOVA

V Chorvátskom ramene žije kadečo

Jazerá, rybníky a kanály sa premieňajú na prírodné akváriá. Ľudia do nich totiž vypúšťajú najrôznejšie druhy živočíchov. Ako pirane pôsobia sumčeky čierne, ktoré sa v poslednej dobe hemžia v Chorvátskom ramene blízko Draždiaka. Ľudia im z mosta hádžu chlieb a v momente sa takmer nad hladinu vyhadzujú sumčeky, pohybujúce sa vo veľkých húfoch. Sumček čierny (ľudovo nazývaný aj americký) sa do týchto vôd dostal neprirodzenou cestou - je to invázna ryba pochádzajúca zo Severnej Ameriky.

Inváznych rýb nezostalo ušetrené ani Chorvátske rameno. Ľudia hádžu do vody chlieb a v momente sa takmer nad hladinu vyhadzujú ryby. FOTO SME - PAVOL FUNTÁL

"Invázne druhy rýb sa dostali, či už s pomocou človeka, alebo vlastnými silami,

NAJČITANEJŠIE

4 hodiny 24h 3dni 7dni

1. Stred Devínskej mení výstavba 66
2. Pri rannej zrážke dvoch áut vo Vrakuni sa zranili traja ľudia 63
3. Bratislava sa bude prezentovať na veľtrhu nehnuteľností v Cannes 59
4. Mercedes: Podmienky sme splnili 49
5. PKO je aj po rokovaní rozporuplná téma 42
6. Ľudia majú odškodniť 25
7. Trolejové trate sa majú prepojiť 21
8. Zmeňme Bratislavu (4): Schody do neba 20
9. Časť poslancov v Dúbravke chce mimoriadne zastupiteľstvo k Husákoví 19
10. Zdevastovaný amfiteáter už načali bagre 15

Sumček čierny (*Ameiurus nebulosus*) -
Chorvátske rameno

Vypúšťaná človekom -
vodné nádrže, zavodňovacie kanály,
mierne tečúce rieky; takisto sa
vyskytuje na Chorvátskom ramene

Korytnačka písmenkovaná-ozdobná
(*Trachemys scripta elegans*)

Rastliny

Úmyselná introdukcia rastlín - vykonaná človekom zámerne s cieľom získania nových zdrojov:

- **potravy** - ľuľok zemiakový (*Solanum tuberosum*), kukurica siata (*Zea mays*)
- **liečivých rastlín** - puškvorec lekársky (*Acorus calamus*)
- **medonosných rastlín** - agát biely (*Robinia pseudoacacia*), glejovka americká (*Asclepias syriaca*)
- **krmovín** - pagaštan konský (*Aesculus hippocastanum*), slnečnica hl'uznatá (*Helianthus tuberosus*)
- **okrasných druhov** - boľševník obrovský (*Herculeum mantegazzianum*), javorovec jaseňolistý (*Negundo aceroides*), americké druhy astier (*Aster*)
- **produkčných drevín v lesnom hospodárstve** - dub červený (*Quercus rubra*), vejmutovka (*Pinus strobus*), americké druhy topol'ov (*Populus*)

Nepôvodné a invázne druhy rastlín sa k nám dostali najmä z Ameriky a Ázie

Pohánkovec japonský
Fallopia japonica

- Vytvára rozsiahle nepreniknuteľné porasty
- Agresívna, úvahy o likvidácii pesimistické, plochy ňou porastené dosahujú čoraz väčšiu rozlohu

Bolševník obrovský
Heracleum mantegazzianum

A photograph showing a man in a dark blue t-shirt standing in a field of tall grass. To his left is a very large, multi-stemmed plant with large, deeply lobed green leaves and several large, flat-topped clusters of small white flowers. The background consists of a dense line of green trees under a clear blue sky. The text 'Bořševník obrovský' and 'Heracleum mantegazzianum' is overlaid in yellow on the bottom left of the image.

Bořševník obrovský
Heracleum mantegazzianum

Agát biely
Robinia pseudoacacia

100 OF THE WORLD'S WORST INVASIVE ALIEN SPECIES

MICRO-ORGANISM

avian malaria
banana bunchy top virus
rinderpest virus

MACRO-FUNGI

chestnut blight
crayfish plague
Dutch elm disease
frog chytrid fungus
phytophthora root rot

AQUATIC PLANT

caulerpa seaweed
common cord-grass
wakame seaweed
water hyacinth

LAND PLANT

African tulip tree
black wattle
Brazilian pepper tree
cogon grass
cluster pine
erect pricklypear
fire tree
giant reed
gorse
hippograss
Japanese knotweed
Kahili ginger
Koster's curse
kudzu
lantana
leafy spurge
leucaena
melaleuca

(*Plasmodium relictum*)
(*Banana bunchy top virus*)
(*Rinderpest virus*)

(*Cryphonectria parasitica*)
(*Aphanomyces astaci*)
(*Ophiostoma ulmi*)
(*Batrachochytrium dendrobatidis*)
(*Phytophthora cinnamomi*)

(*Caulerpa taxifolia*)
(*Spartina anglica*)
(*Undaria pinnatifida*)
(*Eichhornia crassipes*)

(*Spathodea campanulata*)
(*Acacia mearnsii*)
(*Schinus terebinthifolius*)
(*Imperata cylindrica*)
(*Pinus pinaster*)
(*Opuntia stricta*)
(*Myrica faya*)
(*Arundo donax*)
(*Ulex europaeus*)
(*Hippograss benghalensis*)
(*Fallopia japonica*)
(*Hedychium gardnerianum*)
(*Clidemia hirta*)
(*Pueraria montana var. lobata*)
(*Lantana camara*)
(*Euphorbia esula*)
(*Leucaena leucocephala*)
(*Melaleuca quinquepervia*)

LAND PLANT (CONTINUED)

Siam weed
strawberry guava
tamarisk
wedelia
yellow Himalayan raspberry

AQUATIC INVERTEBRATE

Chinese mitten crab
jellyfish
hook flea
apple snail
crab
clam
Mediterranean mussel
Eastern Pacific seastar
mussel

LAND INVERTEBRATE

Argentine ant
Asian longhorned beetle
Asian tiger mosquito
big-headed ant
common malaria mosquito
common wasp
crazy ant
cypress aphid
flatworm
Formosan subterranean termite
giant African snail
gypsy moth
khapra beetle
little fire ant
red imported fire ant
rosy wolf snail
sweet potato whitefly

(*Chromolaena odorata*)
(*Psidium cattleianum*)
(*Tamarix ramoulensis*)
(*Sphagneticola trilobata*)
(*Rubus ellipticus*)

(*Eriocheir sinensis*)
(*Mreimopsis leidyi*)
(*Cercopagis pengoi*)
(*Pomacea canaliculata*)
(*Carcinus maenas*)
(*Potamocorbula amurensis*)
(*Mytilus galloprovincialis*)
(*Asterias amurensis*)
(*Dreissena polymorpha*)

(*Linepithema humile*)
(*Anoplophora glabripennis*)
(*Aedes albopictus*)
(*Pheidole megacephala*)
(*Anopheles quadrimaculatus*)
(*Vespa vulgaris*)
(*Anoplolepis gracilipes*)
(*Cinara cypressis*)
(*Platydemus manokwari*)
(*Coptotermes formosanus shiraki*)
(*Achatina fulica*)
(*Lymantria dispar*)
(*Trogoderma granarium*)
(*Wasmannia auropunctata*)
(*Solenopsis invicta*)
(*Euglandina rosea*)
(*Bemisia tabaci*)

FISH (CONTINUED)

Mozambique tilapia
Mozambique perch
red-vented bulbul
starling

REPTILE

brown tree snake
red-eared slider

MAMMAL

brush-tail possum
domestic cat
goat
grey squirrel
macaque monkey
mouse
nutria
pig
rabbit
red deer
red fox
ship rat
small Indian mongoose
stoat

(*Oreochromis mossambicus*)
(*Lates niloticus*)
(*Channa asiatica*)
(*Trichostema alpinum*)
(*Trichostema alpinum*)

(*Boida irregularis*)
(*Trachemys scripta*)

MAMMAL (CONTINUED)

(*Macropus agilis*)
(*Canis familiaris*)
(*Capra hircus*)
(*Mus musculus*)
(*Myocastor coypus*)
(*Sus scrofa*)
(*Oryctolagus cuniculus*)
(*Cervus elaphus*)
(*Vulpes vulpes*)
(*Rattus rattus*)

Fallopia japonica

Dreissena polymorpha

Trachemys scripta elegans

Oncorhynchus mykiss

Sturnus vulgaris

Cicavce:
Felis catus
Capra hircus
Mus musculus
Myocastor coypus
Sus scrofa
Oryctolagus cuniculus
Cervus elaphus
Vulpes vulpes
Rattus rattus

Zoznam 100 najhoršich inváznych druhov sveta
V bublinách sú organizmy vyskytujúce sa aj u nás